

500 יום למלחמה באוקראינה: תובנות ולקחים למדינת ישראל

written by מאיר בן שבת | 14.07.2023

המלחמה באוקראינה מציפה לא מעט שאלות: האם על ישראל לבחור צד בלחימה? כיצד יש להגיב למעורבותה של איראן במלחמה ולהתגייסותה הפעילה לצד רוסיה? כיצד ישראל צריכה להיערך צבאית בעקבות צמצום מאגרי האמל"ח המערביים? מה ניתן ללמוד מהמלחמה על שדה הקרב העתידי? האם הלוחמה הקונבנציונלית, כפי שבאה לידי ביטוי באוקראינה, היא כאן כדי להישאר? האם קיים חשש אמיתי לזליגה לעימות גרעיני?

קצרה היריעה מלכסות את הנושאים השונים ולתת מענה לשאלות הפתוחות, אך מסמך זה שואף לספק למקבלי ההחלטות אבני דרך להתוויית דרכה של ישראל אל מול האתגרים שהמלחמה באירופה מציבה.

תקצירים

הלקח העיקרי: חולשה מזמינה רוע!

מאיר בן שבת קורא לבעלת בריתה של ישראל, ארה"ב, להפיק את הלקחים המתבקשים מהמלחמה ולשנות את גישה כלפי איראן, ומסביר בניירו כי איראן לא רק מעורבת במלחמה באוקראינה אלא אף תופסת מקום חשוב בתהליך גיבושו מחדש של ציר המדינות המתנגדות לארה"ב ולמערב. לכן, בן שבת קורא לארה"ב להכריז באופן חד וברור על מותו של "הסכם הגרעין", לקבל החלטה על חידוש הפעלת מלוא הסנקציות על איראן ("snapback") ולהציב אופציה צבאית מולה.

משמעויות לישראל במישורים האסטרטגי, הביטחוני, הצבאי והמודיעיני

תא"ל (מיל') יוסי קופרווסר מדגיש כי כושר העמידה של אוקראינה אל מול המתקפות הרוסיות, המותנה בסיוע חיצוני רצוף של אמל"ח, מחדדת את החשיבות של העיקרון העומד בבסיס תפיסת הביטחון הישראלית שלפיו ישראל תגן על עצמה בכוחות עצמה, תוך שימור ומינוף הקשרים המיוחדים עם ארה"ב כמשענת אסטרטגית.

מה ניתן ללמוד מן המלחמה באוקראינה על עימות בחזית הצפון

יאיר אנסבכר, משה גוטמן ותא"ל (מיל') מרדכי כהנא ממליצים לישראל ללמוד מהלחימה

באוקראינה וליישם את התובנות לקראת עימות עתידי-פוטנציאלי בין ישראל לחיזבאללה, וקובעים כי על ישראל לשאוף למלחמת מחץ מהירה וקצרה, ולשם כך עליה להשקיע עוד בנטרול נשק ארטילרי תלול-מסלול, גם באופן אקטיבי. בנוסף, ישראל מוכרחה להפוך את הציבור הישראלי הרחב מנטל חסר אונים שעליו יש להגן לשותף ולמכפיל כוח לאומי. על ישראל לפתח כבר עכשיו יכולות מילוי מלאים עצמאיות, תוך היערכות למערכה ארוכה ומתמשכת (אם ישראל לא תצליח למנוע זאת). כמו כן, על ישראל לפתח מערך הגנתי והתקפי של הרום הקרוב לקרקע, כדי לקדם את פני ההתפתחות הטכנולוגית הצבאית שיש לה ביטוי רב במלחמה באוקראינה בנושא של שימושים התקפיים בכטמ"מים וברחפנים תוקפים.

מה מדינת ישראל יכולה ללמוד ממדינות אמצע אחרות

יוסף (יוס) רוזן מחזק את מדיניותה הזהירה של ישראל בנוגע למלחמת רוסיה-אוקראינה, אך מדגיש את החשיבות של המשך מתן הסיוע ההומניטרי וההגנתי לאוקראינה, לצד ניהול שיח שוטף עם רוסיה בסוגיות הנוגעות לביטחון הלאומי של מדינת ישראל. עם זאת, הוא ממליץ לעדכן ולרענן את הנחות היסוד הנוגעות ליכולת ההיזק של רוסיה בסוגיות הקשורות למדינת ישראל, ולהרחיב את טווח הפעולות האפשריות ("ארגז הכלים") בהקשר של המלחמה, הן ברמה ההצהרתית והן במתן הסיוע לאוקראינה, על מנת לקדם את האינטרסים הישראליים במגוון הזירות.

הכוחות למבצעים מיוחדים במלחמה באוקראינה

יאיר אנסבכר מדגיש כי המלחמה באוקראינה מוכיחה כי לא רק שלא תם עידן המבצעים והכוחות המיוחדים, אלא שנעשה בהם שימוש רב ומגוון ויש להם תרומה אסטרטגית ואופרטיבית רבה למערכה המתמשכת. על ישראל, שהזניחה את יכולות הכומ"מ שלה בשל שינויים טכנולוגיים ותרבותיים שחלו בעולם ובעולמה, להיווכח כי שינויים אלו אינם תירוץ מספק להתנוונות בתחומים אלו שבמהלך העשורים האחרונים חלה בהם אינפלציה גלובלית.

אוקראינה נסמכת על המערב, אך המערב גם מכשיל אותה

יצחק קליין ממליץ למערב, בכלל, לסגל לעצמו מקורות אספקה צבאיים למטרות רבות ברחבי העולם, מעבר לצרכים של אוקראינה, ולישראל, בפרט, לחתור לפתח מקורות אספקה חדשים לאמל"ח, בשיתוף עם מדינות החולקות איתה אותה בעיה עולמית של זמינות אמל"ח. קליין ממליץ גם להתמיד במדיניות הנוכחית של ישראל שלא לספק לאוקראינה אמל"ח התקפי, כדי לא להגדיל את הסיכוי שסיוע רוסי לאויביה יתרום להתלקחות רב-חזיתית, זאת בזמן שרזרבות האמל"ח בעולם המערבי אינן זמינות.